

hij volgens Poolman (opnieuw) als kapelaan verbonden aan de franciscaner parochie van de H. Antonius van Padua. Volgens zijn biograaf mocht hij – ‘in dit zelfde Haarlem weleer als zoo’n echte volksprediker bekend’ – daar echter niet preken, maar kreeg hij de kindercatechese opgedragen, oftewel: ‘kruisjes-maken en kniebuigen ... dresseeren’. De medebroeders zouden hem, ‘den arme zenuwlijder van vroeger’, bespot hebben als ‘Gek! Krankzinnige!’. Toen hij eens na een paar dagen van afwezigheid in de pastorie terugkeerde, bleek zijn studeer- annex slaapkamer ontruimd en had men zijn hele boeltje naar de vliering verhuisd. De plaatselijke commissaris van politie, die de zaak kwam inspecteren nadat het gerucht over Kraaijvangers verbanning midden in de winter in de stad was doorgedrongen, kon niets doen, omdat het slachtoffer geen officiële klacht indiende. Opnieuw greep Van Vree in. In januari 1860 kreeg Kraaijvanger van de provinciaal van zijn orde, J.D. Bruin te Weert, opdracht om zich in Olburgen te vestigen. Zonder uitdrukkelijke toestemming van de gardiaan van Weert mocht hij zich niet meer dan twee mijl van de buurschap verwijderen noch elders overnachten.⁵⁰

De tijd die nu volgde werd voor Kraaijvanger een periode van studie en bezinning. Zo las hij onder andere Cd. Busken Huets *Brieven over den Bijbel*. De moderne bijbelkritiek die in dit werk werd verwoord, beïnvloedde zijn denken dusdanig, dat dit ook doorklonk in de wijze waarop hij in die tijd zijn leven tot dusverre beschreef.⁵¹ De vastgelopen pater leidde aldus een gespleten leven. Zijn inkomen bestond immers uit een toelage van f300, die werd aangevuld door inkomsten uit het lezen van zielemissen. Deze werden voor bedragen variërend tussen f0,50 en f1 aan hem uitbesteed door de gardiaan en vrienden elders. Op deze wijze kluste hij alleen al voor de door de gardiaan uitbesteede missen in 1861 f212 bij.⁵²

Over de acht jaren dat Kraaijvanger in dienst van de Evangelische Maatschappij te Haarlem werkzaam was, werd door Poolman naar verhouding het minst meegedeeld. Het is duidelijk dat hij moeite moest doen om de arbeid van ‘Onze Pater’ tot een succesverhaal te maken. Ook hij moest erkennen dat de ‘volksprediker’ die Kraaijvanger ‘zelfs lang na zijn beste dagen, in Rome’s Kerk’ zou zijn geweest, op protestantse kansels en in evangelisatielokalen niet zo goed voldeed, evenzo dat ’s paters met hulp van derden tot stand gekomen literaire producten weinig opzien baarden. Waar Kraaijvanger het beste in schijnt te zijn geweest, zowel volgens Polman als de verslagen in het *Tijdschrift van de Evangelische Maatschappij*, was het privé- en ook wel kringgesprek met één of meer vroegere collega’s, te Haarlem of elders, onder meer over geruchtmakende publicaties van J. van Vloten of Allard Pierson, die ook de rooms-katholieke geestelijkheid bereikten.⁵³

⁵⁰ Poolman, *Onze Pater*, 145, 149, 151-154, 159, 256.

⁵¹ Zie Kraaijvangers beschrijving van zijn in 1855 gevoerde gesprekken met de jezuïeten te Culemborg; *Onze Pater*, 161-168.

⁵² Poolman, *Onze Pater*, 168-176.

⁵³ Poolman, *Onze Pater*, 69, 149, 217-219, 234-235, 240-241, 248.